

Ils da Cumbel: In entir tschentaner en survetsch giul Schuob

da Claudio Casanova , Cuera/Cumbel

Glieud da Cumbel ch'ei stai en survetsch giul Schuob ein documentai da 1801 entochen 1902. Quei attestan novas informaziuns sur ils schuobachechers da Cumbel. Pli baul stevan sco fontaunas per eruir las personas che maven giul Schuob a luvrar mo ils cudischs cun las controllas da passport dil Cantun Grischun (Archiv chantunal CBI, CBIII e CBIV) a disposiziun. Quels han lubiu dad anflar sin fundament dallas damondas per il scret da burgheis presuntivamein las personas da Cumbel ch'ei idas giul Schuob da 1801 entochen 1874. Sin quels datums recruvai statisticamein sebase la contribuziun el cudisch da „Cumbel – alla porta dalla Lumnezia“: „L'emigraziun stagionala giul Schuob suenter 1800“.

Novas fontaunas

Il project „Interreg IV, Schwabenkinder“ ei vegnius instradaus pli tard da partenaris ord tschun tiars europeicas. Denter autras lavurs ei era la banca da datums sur ils schuobachechers vegnida scaffida (<https://www.schwabenkinder.eu/de/>). Ella cuntegn actualme in per Cumbel 54 indicaziuns, 37 mattatschs e 17 mattatschas, che serepartan sin 36 onns el temps da 1833 entochen 1902.

Sin fundament dils datums ord ils cudischs da controlla da passport dil Cantun Grischun savevan ins esser dil meini che l'emigraziun d'affons da Cumbel giul Schuob hagi calau suenter igl onn 1873 (mira il cudisch „Cumbel – alla porta dalla Lumnezia“, pagina 84). Mo quella conclusiun constat buca sco las informaziuns ord la banca da datums muossan. La novitad ei che affons da Cumbel ein i giul Schuob entochen 1902. Per lu ei l'emigraziun stagionala giul Schuob dad affons da Cumbel ida alla fin. Pia ein glieud da Cumbel stai in entir tschentaner en survetsch giul Schuob numnadamein da 1801 – 1902.

Banca da datums ei buca completa

La banca da datums ei per dabia buca completa. Dils schuobachechers da Cumbel els onns 1832 entochen 1873 ein mo 29 ni 10 % registrai en quella. Las informaziuns dalla regiun Lindau ein buca avon maun muncont leu in register da survients. Mo era ils resultads dallas retschercas digl Allgäu, Oberallgäu e Kempten ein aunc buca registradas ella banca da datums. Era sche quella fontauna ha aunc sias mendas, dat ella fetg interessantas informaziuns sur dils schuobachechers: il temps da survetsch, ils patruns, ils loghens da survetsch ed ils nums dallas vischnauncas.

Cuoz e modalitads dil survetsch

Il temps da survetsch: Els onns 1832 entochen 1840 partevan ils affons da casa gia il fevrer e returnavan da sogn Martin ils 11 da november. Pli tard ei il datum da partenza staus fixaus sin il di da sogn Giusep ils 19 da mars. Dapi ils onns 1880 e suenter mavan ils affons il meins d'avrel per ordinari

sunter Pastgas naven da casa. Il sforz dil Cantun Grischun dad augmentar ils temps da scola a casa ha gidau a refierer il termin da partenza. Il retuorn era ils 11 da november e pli tard il davos d'ctober. Ils patruns eran purs en las vischnauncas Diepoldshofen, Vogt, Wolfegg ed autras ella regiun da Ravensburg e da Wangen. Eonuschent ei il marcau dad affons a Ravensburg, nua ch'ils patruns vegnevan per eleger ils survients ni las survientas. Il contract da lavur vegneva per ordinari serraus giu dil menader ni dalla menadra dils affons dond il maun.

La grafica dalla regiun dil Schuob el nord-orient dil Lag da Constanza cumpeggia ils loghens da survetsch dallas personas da Cumbel ch'ei attestai en documents ed en la banca da datums. Per survegnir in maletg dallas distanzas survescha l'indicaziun che Wangen schai biabein 20 km e Ravensburg circa 40 km naven da Lindau.

Las personas suondan cheu:

Mariuschula Frena Casanova (*1-9-1826) miera ils 27-12-1878 cun 52 onns ad Arnach.

Maria Margreta Collenberg miera ils 15-2-1806 ella vegliadetgna da 15 onns a Hasenweiler.

Christian Cavegn (*12-4-1740) miera ils 10-1-1811 cun 71 onns a Wohnbrechts.

Maria Theresa Vieli (*14-4-1835) marida in Bareth a Friesenhofen, nua ch'ella ei morta ils 6-4-1907.

Balthassar Vieli (*18-1-1838) marida ils 13-9-1877 a Weitnau Theresia Mayer. El ei morts ils 17-9-1885 a Weitnau.

Rest Andreas Collenberg (*24-4-1831) marida ils 16-6-1877 a Lindau Cecilia Gohm, naschida ils 21-12-1853 a Lindau.

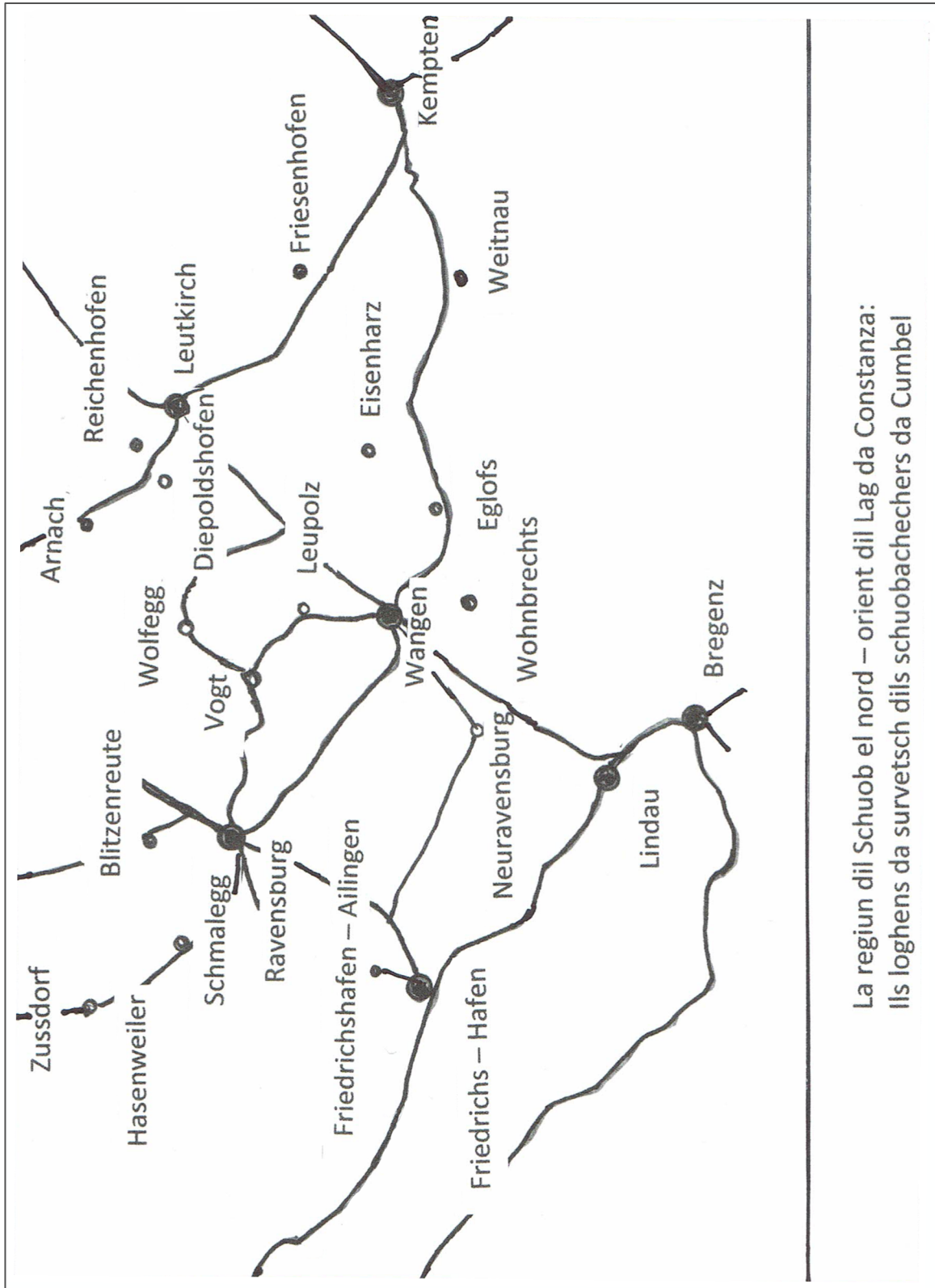
Ord la banca da datums:

Els onns 1833 – 1842 ein dus mattatschs Arpagaus stai en survetsch a Blitzenreute, in vitg el nord da Ravensburg. Els medems onns ein dus buobs Arpagaus en piazza ad Eglofs ed in a Eisenharz, dus vitgs dalla vart orientala da Wangen. Els onns 1840 sesanflavan trais mattatschs a Zussdorf el nord-west da Ravensburg ed in a Neuravensburg. Sin fundament da quellas paucas informaziuns san ins buca concluder che ils numerus auters affons da Cumbel hagian era surviu els numnai loghens. Nuotatonmeins ein ellas in supplement concret ella veta dils schuobachechers.

Pli predicativ ein las indicaziuns dils loghens per ils onns 1854 - 1867. En quels onns han affons da Cumbel luvrau durant 22 stagiuns a Diepoldshofen, ina vischnaunca egl occident da Leutkirch. El medem liug anfla ins era els onns 1872 - 1879 Schuobachechers da Cumbel. Las cefras lain sminar ch'ei regeva bunas relaziuns denter ils purs da Diepoldshofen ed ils menaders ni las menadras sco era ch'ils patruns fuvien cuntents cun ils schuobachechers da Cumbel e viceversa. Els onns 1868 sesanflava ina mattatscha a Reichenhofen, in vitg vischinond da Diepoldshofen. 1873 ha Joannes Jacobus Caduff anflau piazza a Friedrichshafen-Ailingen.

Ina secunda concentraziun dils schuobachechers da Cumbel sin in vitg ei d'anflar els onns 1880 – 1900 a Vogt, in liug denter Wangen e Ravensburg. Duront quels onns ein 22 stagiuns dad affons da Cumbel indicadas per Vogt e per la vischnaunca vischinonta Wolfegg aunc duas. Era cheu astga ins parter dil fatg che bunas relaziuns existevien denter ils patruns ed ils menaders ni las menadras e ch'els fuvien cuntents cun la lavur ed il sedepurtar dalla buobanaglia da Cumbel. El medem decenni ei Johann Florian Arpagaus stau duas stagiuns en piazza a Schmalegg, in liug ella vischinonza da Ravensburg. Els onns 1898 han dus mattatschs da Cumbel luvrau a Leupolz, in vitg denter Vogt e Wangen. 1902, il davos onn registraus ella banca da datums, ein dus buobs da Cumbel stai en piazza a Neuravensburg, in liug denter Lindau e Wangen.

Cheu finescha in entir tschentaner duront il qual persunas da Cumbel ein stadas cuntinuadamein en survetsch giul Schuob. Tgei han ellas fatg atras tut quels onns, tgei experiencias han ellas purtau a casa sper in pign gudogn e sco han quellas influenzau la veta dils da Cumbel? Damondas che selain strusch rispunder oz pli. Miu tat Johann Furger (*3-3-1880) ha raquintau ch'el fussi era ius bugen giul Schuob en piazza sco entgins da ses conscolars da Cumbel. Impressiun fagevan ad el il vestgiu niev, la stivla e la capiala cun ils quals ils schuobachechers turnavan. Mo sia mumma hagi buca lubiu ad el dad ir giul Schuob. Sco vieua cun siat affons pigns haveva ella da basegns dil agid dil fegl vegl a casa.

La regiun dil Schuob el nord – orient dil Lag da Constanza:
 Ils loghens da survetsch dils schuobachechers da Cumbel

Grafica dalla regiun dil Schuob cun ils loghens da survetsch dils schuobachechers da Cumbel